

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 238/2022
25.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Радмила Вучковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, Основни суд у Нишу, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Нишу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2479/21 од 14.09.2021. године, у седници одржаној 25.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2479/21 од 14.09.2021. године у делу одлуке о накнади штете на име трошкова за одвојени живот од породице.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле, **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 2479/21 од 14.09.2021. године у делу одлуке о накнади штете на име трошкова смештаја – становања и одлуци о трошковима поступка и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење у том делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 3432/20 од 20.01.2021. године, исправљеном решењем истог суда П1 3232/20 од 02.04.2021.године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле па је обавезана тужена да тужилци на име накнаде штете исплати: на име накнаде трошкова за одвојени живот од породице за период од јануара 2014.године до октобра 2016.године и на име накнаде неисплаћених трошкова смештаја – становања за период од фебруара 2014.године до јануара 2017.године новчане износе у вредности и са каматом, као у њеном садржају. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да тужилци на име накнаде штете због неплаћених трошкова превоза за посету породице у периоду од јануара 2014.године до октобра 2016.године плати новчане износе, у вредности и са каматом, као у њеном садржају. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка исплати укупан

износ од 316.529,26 динара од чега на износ од 186.750,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Допунском пресудом Основног суда у Нишу П1 3432/20 од 06.04.2021.године усвојен је тужбени захтев тужиле па је обавезана тужена да тужиљи на име накнаде штете исплати на име накнаде трошкова за одвојени живот од породице за април 2015.године износ од 44.356,00 динара, а на име накнаде неисплаћених трошкова смештаја – становања за април 2015. године износ од 24.020,00 динара, са законском затезном каматом од 01.05.2015.године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2479/21 од 14.09.2021. године, преиначена је првостепена пресуда исправљена решењем првостепеног суда П1 3432/20 од 02.04.2021.године у ставу првом и трећем изреке и допунска пресуда првостепеног суда П1 3432/20 од 06.04.2021.године тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој исплати на име накнаде трошкова за одвојени живот од породице за период од јануара 2014.године до октобра 2016.године и на име накнаде неисплаћених трошкова смештаја – становања за период од фебруара 2014.године до јануара 2017.године новчане износе, у вредности и са каматом, као у њеном садржају, као и да јој тужена накнади трошкове парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је по општем конкурс у изабрана за судију Основног суда у Нишу. На судијску функцију је ступила 01.01.2010.године, а послове је обављала у Судској јединици Након формирања Основног суда у ... тужилца је наставила да ради у Основном суду у Нишу. Тужилца је у периоду потраживања становала у изнајмљеном стану у Нишу. У спорном периоду тужилци није исплаћена накнада трошкова за одвојен живот од породице, као ни накнада трошкова становања. Тужилца је туженој предала захтев 28.01.2014.године ради накнаде трошкова смештаја и трошкова превоза. Тужилца није добила појединачни акт, па није могла да тражи измену тог акта у складу са чланом 61 Закона о уставном суду, а након доношења одлуке Уставног суда. Тужилци је у периоду од јануара 2014. године до децембра 2017. године вршена исплата накнаде за превоз на релацији Ниш – ... за сваки месец тог периода у износу од по 10.350,00 динара, осим за месеце у којима је тужилца користила годишњи одмор и за новембар 2017. године када јој је исплаћено 6.116,00 динара. Висина утужених потраживања утврђена је из налаза и мишљења судског вештака економско – финансијске струке. Решењем Основног суда у Нишу Су V 35 422/17 од 29.11.2017.године тужилци је признато право на накнаду трошкова смештаја у висини разлике између стварних трошкова смештаја и висине трошкова

које би имала да користи службени стан, као и право на накнаду трошкова превоза ради посете породици и то највише за једно путовање месечно у висини стварних трошкова у међуградском саобраћају на реализацији Ниш-..., која одлука се примењује од 20.11.2017.године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев који се односи на накнаду трошкова за одвојен живот и трошкове смештаја имајући у виду одредбе члана 11, члана 18, члана 37. до 42. Закона о судијама, члана 2. до 4. и члана 5. Уредбе о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима и члана 45. и члана 48. Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за накнаду трошкова за одвојен живот и трошкова смештаја јер се ови трошкови према нормама садржаним у Уредби о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима и Уредби о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника могу признати судији само у случају премештаја, односно упућивања у други суд, а не и у случају промене места рада због избора, односно обављања рада у суду за који је изабран. Поред тога, тужиљи решењем тужене није признато право на исплату предметних потраживања у спорном периоду, па не постоји незаконит рад државног органа због непоступања по том решењу.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда о накнади штете на име трошкова за одвојени живот од породице, заснована је на правилној примени материјалног права.

Према члану 11. Закона о судијама („Службени гласник РС“ бр. 116/2008...47/17) судија остварује права из радног односа у складу са прописима који уређују права из радног односа изабраних лица, ако овим законом није друкчије одређено. Одредбама члана 37. до 42. Закона, којима је регулисан материјални положај судије, одређени су основна плата судије, платне групе судија и коефицијенти, основна плата председника суда, плата судије који је премештен, односно упућен и увећање основне плате судије.

Уредбом Владе о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима („Службени гласник РС”, бр. 44/08 – пречишћен текст и 78/12) се уређују услови под којима изабрана лица, као и постављена лица чија радна места нису положаји у државним органима остварују право на накнаду трошкова који настају у вези са њиховим радом у државном органу и друга примања, начин остваривања права и висину накнаде трошкова и других примања. Одредбама чланова 2–4. ове уредбе уређени су услови под којима изабрана и постављена лица у државним органима остварују право на накнаду за приправност, накнаду за трошкове смештаја и право на разлику накнаде, као и начин остваривања наведених права и висину ових накнада, па је тако у члану 3. прописано да изабрано лице или постављено лице у државном органу које нема решено стамбено питање у месту у коме ради, а коме није дат на коришћење службени стан, нити му је на други начин обезбеђен смештај, има право на накнаду трошкова смештаја у висини разлике између стварних трошкова смештаја и висине трошкова које би имало да користи одговарајући службени стан. Стварни трошкови смештаја признају се највише до цене преноћишта у хотелу друге категорије (четири звездице). Према члану 5. став 1. ове Уредбе право на накнаду

трошкова привременог или трајног премештаја у друго место рада, где спадају и трошкови одвојеног живота од породице, изабрана лица остварују сходном применом одредаба Уредбе Владе којом се уређује накнада трошкова и отпремнина државних службеника и намештеника, осим одредаба којима су утврђени посебни случајеви у којима државни службеник или намештеник нема право на накнаду за одвојени живот од породице.

Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“ број 98/07 – пречишћени текст), чланом 45. прописано је да се државном службенику и намештенику, због привременог или трајног премештаја у друго место рада, надокнађују трошкови селидбе, трошкови посета породици и трошкови одвојеног живота од породице. Чланом 48. исте Уредбе прописано је да се државном службенику и намештенику накнађују трошкови за одвојени живот од породице ако због тога што је премештен у друго место рада које је више од 30 км удаљено и од места његовог пребивалишта и од претходног места рада, живи одвојено од породице, а нема решено стамбено питање у новом месту рада. Државни службеник или намештеник нема право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице: 1) ако је на свој захтев премештен у друго место рада; 2) ако је премештен на основу интерног или јавног конкурса или ако му је место рада било познато у време кад је засновао радни однос у државном органу. Новелираном одредбом члана 48. исте Уредбе („Службени гласник РС“ бр.84/15), која је ступила на снагу 15.10.2015.године, прописано је да се државном службенику и намештенику накнађују трошкови за одвојени живот од породице ако због тога што је привремено премештен у друго место рада које је више од 50 км удаљено и од места његовог пребивалишта и од претходног места рада живи одвојено од породице - док траје привремени премештај. Државном службенику и намештенику који је трајно премештен у друго место рада које је више од 50 км удаљено и од места његовог пребивалишта и од претходног места рада, а нема решено стамбено питање у новом месту рада, накнађују се трошкови за одвојени живот од породице најдуже годину дана од дана трајног премештаја. Државни службеник или намештеник нема право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице: 1) ако је на свој захтев премештен у друго место рада; 2) ако је премештен на основу интерног или јавног конкурса или ако му је место рада било познато у време кад је засновао радни однос у државном органу.

Законом о судијама, дакле, нису посебно уређена питања која се односе на врсте накнаде и других примања на које судије имају право у току обављања судијске функције, као ни услови, начин остваривања, ни висина ових примања судија, нити ко је надлежан за њихово прописивање. С обзиром на то да ова питања нису посебно уређена Законом о судијама, из одредбе члана 11. овог Закона следи да право на накнаде из радног односа судија остварује применом прописа који уређују права из радног односа изабраних лица, тј. у конкретном случају применом наведених Уредби Владе којима су уређена питања која се односе на услове, начин остваривања и висину накнада и других примања изабраних и постављених лица у државним органима, односно државних службеника и намештеника.

Наиме, из садржине цитираних Уредби произилази да државни службеник или намештеник нема право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице ако је премештен на основу интерног или јавног конкурса или ако му је место рада било познато у време кад је засновао радни однос у државном органу. Тужилца, као лице које је изабрано за судију Општинског суда у Нишу на општем конкурс за избор судија

2009. године на који се пријавила за судију наведеног општинског суда и за који је изабрана, није у категорији лица привремено или трајно премештених у други суд, нити упућених на рад у други суд, у смислу одредаба члана 18, 19. и 20 Закона о судијама. Стога, у конкретном случају у наведеним прописима нема основа за накнаду трошкова за одвојен живот од породице. Код изложеног, тужилци као лицу које обавља рад у месту суда у коме је изабрана за судију не припада накнада трошкова за одвојен живот од породице коју тражи тужбеним захтевом за спорни период.

Имајући у виду наведено неосновани су ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права. Указивање ревидента на дугачију судску праксу изражену у одлукама нижестепених судова не спречава правилну примену материјалног права у конкретном случају.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Међутим, из садржине цитираних Уредби произилази да изабрано лице или постављено лице у државном органу које нема решено стамбено питање у месту у коме ради, а коме није дат на коришћење службени стан, нити му је на други начин обезбеђен смештај, има право на накнаду трошкова смештаја у висини разлике између стварних трошкова смештаја и висине трошкова које би имало да користи одговарајући службени стан (члан 3. Уредбе о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима). То значи да судија који нема решено стамбено питање у месту у коме ради има право на накнаду трошкова смештаја, чак и када функцију врши у суду за који је изабран по конкурс. Због погрешног правног становишта другостепеног суда да се ови трошкови могу признати судији само у случају премештаја, односно упућивања у други суд, висина и обим накнаде на име трошкова смештаја није правилно утврђена, имајући у виду да је тужилца у спорном периоду становала у изнајмљеном стану у Нишу, да јој није исплаћена накнада трошкова становања, али и да је у периоду од јануара 2014. године до децембра 2017. године, тужилци вршена исплата накнаде за превоз на релацији Ниш – ... за сваки месец у износу од по 10.350,00 динара, осим за месеце у којима је користила годишњи одмор.

Имајући у виду изложено, побијана другостепена пресуда у наведеном делу је морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужене. Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од коначног исхода овог спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**